

Мова Македонија, Скопје, 8 септември 1985, 13876, 8

Карактерот на сценографската „жутијак“

● КОИ ИЗЛОЖБАТА НА СЦЕНОГРАФИИ НА
СИМОН УЗУНОВСКИ И КРСТЕ С. ЦИДРОВ ВО
ДОМОТ НА МЛАДИТЕ ВО СКОПЈЕ

Изложби на сценографии, не само кај нас, се сосема ретки пред сè заради нејзината специфичност и донекаде заради сè уште присутните предрасуди за овој вид дејствување. Сепак, со еманципирањето на сценографијата во Македонија и создавање нејзина традиција по војната од повеќе македонски уметници (Поповиќ — Цицо, Т. Владимирски, посебно Б. Костовски, потоа Д. Кондовски, В. Георгиевски итн.) пружа поцврста основа да се анализираат и пореално согледаат новите достигнувања во оваа област. Секако, и ова ново претставување на сценографски решенија овозможува повторно да се укаже и зацврсти рамноправниот статус на оваа значајна компонента во реализирањето на една сценска претстава. На мошне интересен начин тоа го прави изложбата на сценографски проекти и макети на авторскиот тандем Симон Узуновски и Крсте С. Цидров во галеријата на Домот на младите во Скопје, а во рамките на десетиот Млад отворен театар. Кога се зборува за ваков вид дејствување, треба да се имаат на ум неколку моменти: сложеноста и деликатноста на задачата што произлегува од тимската работа, усогласување и координирање на повеќе компоненти што ја сочинуваат претставата; просторна артикулација на елементите и сообразување со содржината; работен процес од идеја до реализација, манипулирање со елементите и техничка изведбена вештина. Секоја одделна претстава е нов предизвик за уметникот и од степенот на остварената синтетизираност на претставата како целина (режија, текст, глуми, сценографија, костимографија, музика, светлост, материјали, изведба) зависи нејзиниот успех. Сценографијата претставува еден вид „волшебна кутија“, опросторена „рамка“ во која се одвива дејствието во сите свои делови и фази и која на најдобар можен начин треба да остварува кореспонденција со публиката, да биде одредена и отворена.

На изложбата се претставени петнаесет сценографии, без неколку најнови остварувања, кои покажуваат дека се работи за одреден авторски пристап, создаван во последнава деценија, но кој во осумдесеттите години ги дава своите посериозни резултати. Заедничко за овие автори е тоа што се и двајцата архитекти, што им овозможува просторно да размислуваат, потоа податокот дека се членови на Театарската работилница ФФ во Скопје, а Цидров бил актер во „Театарот кај Свети Никита Голтарот“, зборува за одредено искуство и почувствуван сценски простор, местото и движењето на актерот во него, публиката.

Секако корисни за нивното формирање се искуствата на концептуализмот и постмодернизмот во уметноста, креативните резултати на Узуновски во своевидната „сиромашна уметност“, пластични инсталации кои артикулираат поголем простор и тн. Сето тоа им помогна да остварат модерен сценографски пристап, неконвенционален и отворен кон експериментот. Тие слободно се движат во просторот, спонтано го организираат и расчленуваат во широко поставен мизансцен со извлекување на одредени доминанти, визуелно — пластични пунктови или ознаки, некаде пренагласен (цврсти, платно, светли површини) но свежи во поставката. Тие и натаму употребуваат „сиромашен“ материјал (прво платно, картон, стиропор, јажиња, бои, лепило, потоа пластика, плек сиглас, камен, песок, вода, метал и др.) што им овозможува да остварат спонтани вредности и духовитост што се значајни елементи за развојот на современата македонска сценографија.

В. Величковски